

иметь ковер, кресла, несколько столов, которые при необходимости можно сдвигать вместе, в помещении должна иметься возможность свободного передвижения участников, их расположения по кругу, объединения попарно).

В целом весь комплекс проводимых с подростками с ОВЗ коррекционных мероприятий должен быть рассчитан на общее психологическое "оздоровление" этих учащихся, на нормализацию нервно-психической сферы школьников, их социально-педагогическую реабилитацию.

Problems in behavior of teenagers with the limited possibilities frequently are caused by not so much defects of development, but their integration into wide society. Such teenagers need in a help of all experts working in comprehensive institution. Therefore it is necessary to organize the social institutions, which include the experts of various departments, public organizations, the pedagogical and parental public, children, youth and adults.

Keywords: teenagers with the limited possibilities of health, psychological accompaniment, sociokul'turnaya integration.

Отримано 25.2. 2012

УДК 376.1-056.3:32:331.108

Дегтяренко Т.М.

ОПТИМІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

В статті автором продовжується аналітичний огляд кадрової політики в системі корекційно-реабілітаційної допомоги розпочатий у попередніх публікаціях; зроблено спробу визначити можливості підвищення її якості за рахунок модифікації підготовки кадрів у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: ефективність, кадрова політика, система корекційно-реабілітаційної допомоги, особи з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю, підготовка кадрів.

В статті автором продовжується аналітичний огляд кадрової політики в системі корекційно-реабілітаційної допомоги, начатий в попередніх публікаціях; зроблена спроба визначити можливості підвищення її якості через модифікацію підготовки кадрів в вищих навчальних закладах.

Ключеві слова: ефективність, кадрова політика, система корекційно-реабілітаційної допомоги, особи з психофізичними порушеннями і/або з інвалідністю, підготовка кадрів.

Постановка проблеми. Оптимізація діяльності регіональної системи корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю неможлива без зміни кадрової стратегії та кадрової політики, як одного із компонентів, що забезпечує її якість.

Реформування системи спеціальної освіти (яке ми вбачаємо у впровадженні інтегрованої, інклюзивної форми навчання) спрямоване на наближення реалізації освітніх послуг до місця проживання дітей з особливими освітніми потребами і в той час загострює проблему забезпечення кадрами з дефектологічною підготовкою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Автором статті кадрова політика розглядається у якості умови забезпечення якості корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями. В процесі вивчення проблеми визначено, що політика рівних можливостей отримання допомоги особами з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю, існуюча у світовому співтоваристві та визнана на державному рівні, зобов'язує керівників посилити кадрову політику у плані набору персоналу та обумовлює посилення уваги до рівня їх фахової підготовки [1].

Для з'ясування вимог до підготовки майбутніх педагогів, що здійснюватимуть інклюзивне навчання дітей з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю в Україні, ми звернулися до вивчення моделей західних шкіл, оскільки в Україні впроваджуються запозичені моделі організації навчання дітей з особливими освітніми потребами.

За компаративними дослідженнями українських, російських, голандських педагогів, зокрема А.А. Сбруєвої [5], В. Уланова [6], Е. Маркса, Л.Де Клуве та М. Петрі [4] та інших джерел інформації виділено п'ять моделей масової школи. Автори відзначали, що в залежності від моделі школи за певними критеріями формуються групи учнів – відбувається перехід від гомогенного до гетерогенного складу учнів класу, й в залежності від цього змінюються вимоги до

кваліфікації вчителів: у разі навчання учнів з гетерогенними здібностями ці вимоги значно підвищуються.

Ми дійшли висновку, що якщо розглядати проблему надання освітніх послуг особам з психофізичними порушеннями в Україні, наприклад, в умовах сільської школи, то мова буде йти про гетерогенні групи учнів, що *відповідає школам третьої моделі*, де формуються класи з учнів з різними здібностями та з різними особливими потребами, які *опановують матеріал у межах Держстандарту*. Але при впровадженні інклюзивної освіти в одному класі можуть перебувати учні одного віку, але з різними первинними порушеннями (сенсорними, фізичними або інтелектуальними).

Інша модель навчання дітей з особливими освітніми потребами в Україні має *відповідати п'ятій та шостій* моделям західної школи, оскільки в одному класі будуть перебувати учні з різними нозологіями: з сенсорними (зору або слуху) або інтелектуальними порушеннями (з затримкою розумового розвитку, розумово відсталі), при навчанні яких буде здійснюватися *індивідуальний підхід при відборі матеріалу для навчання*, застосовуватися спеціальні методики навчання.

У зв'язку з цим в Україні спостерігається тенденція до зміни парадигми формування індивідуального професійного потенціалу майбутніх педагогів. Розглянемо сучасні *тенденції модернізації підготовки педагогів* до професійної діяльності в країні у відповідності до сучасних підходів до навчання дітей з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю.

Мета статті: визначити теоретичну модель підготовки кадрів за потреб ринку праці, що забезпечить оптимізацію регіональної системи корекційно-реабілітаційної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Розвинені країни завжди розпочинали реформування освітньої системи через підготовку фахівців високого гатунку. В Європейських країнах і США 95-98% педагогів, що працюють у системі спеціальної освіти, закінчують відповідні навчальні заклади [3].

Нами здійснено у прикладному аспекті вивчення досвіду організації допомоги особам з психофізичними порушеннями в країнах далекого зарубіжжя, та, зокрема, потреб практики у фахівця з відповідною підготовкою. Початком нашого дослідження у 2002 році стало вивчення організаційної структури інноваційної системи корекційно-реабілітаційної допомоги, її фінансування та кадрового забезпечення в Нідерландах, Німеччині, США та інших країнах світу. Під час аналізу стану розробки проблеми нашого дослідження ми

здійснювали збір фактичного емпіричного матеріалу, застосовуючи інтерв'ю, запитання, бесіди з колегами з інших країн.

Так, при ознайомленні з досвідом колег в Нідерландах¹, в системі допомоги особам з психофізичними порушеннями цієї країни було виявлено такий напрямок надання освітніх послуг як «мандрівне» навчання та посаду «мандрівного вчителя», вивчено його обов'язки, функції. Встановлено, що ця посада була введена у *регіональних центрах*, – на той час у Нідерландах їх було чотири (до відома: в Нідерландах 70% дітей з особливими потребами навчаються у спеціальних школах, 30% – в загальноосвітніх). Посада «мандрівного вчителя» введена до штату працівників регіонального центру. В його обов'язки входить супровід дітей з психофізичними порушеннями як раннього віку (вдома), так і під час навчання у загальноосвітній школі: здійснення контролю за організацією корекційної допомоги; консультування педагогів, яке проводиться в присутності батьків, щоб в подальшому вони могли здійснювати контроль за якістю навчання та корекційно-реабілітаційної допомоги їх дитини у закладі. Предметом нашого вивчення в Нідерландах було й фінансове забезпечення такого навчання. З інтерв'ю спеціалістів², які займаються проблемами допомоги особам з психофізичними порушеннями, було встановлено, що: 1) масова школа отримує 670 євро на рік на одного учня з психофізичними порушеннями (зору) при їх інтеграції в загальні класи; 2) батьки отримують фінансову підтримку на транспортні витрати (на послуги таксі) для підвезення дітей до школи; 3) передбачено й транспортні витрати ресурсного центру для пересування «мандрівного вчителя» до місця навчання дітей або в сім'ю. Таким фінансуванням галузі досягаються мобільність пересування педагогічних кадрів на території обслуговування.

Подібний стан в організації та фінансуванні системи корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з психофізичними порушеннями існує й у Німеччині. Тут на базі спеціальних шкіл³ відкрито центри ранньої допомоги, які здійснюють «ранню інтервенцію» (супровід) розвитку дітей з психофізичними порушеннями за місцем проживання. Аналіз системи підготовки фахівців у Німеччині⁴ засвідчує наступність у підготовці кадрів, що відображено в таблиці 1.

¹ під час відвідування автором спеціальних закладів Нідерландів у складі делегації з України.

² Інтерв'ю Herman Gresnigt, Carina Poels, Betti Essers (Нідерланди). Переклад назви професії - за перекладачем.

³ Інтерв'ю Rita Höfler (Німеччина)

⁴ Інтерв'ю Amund Schmidt (Німеччина)

Таблиця 1		
Підготовка фахівців до роботи з дітьми з психофізичними порушеннями та/або інвалідністю у Німеччині		
Назва Name	Три кваліфікаційних ступеня Drei Qualifikationsstufen	
	I. Санітар-вихователь Heilerziehungspfleger Внесено до державного реєстру професій; підготовка фахівців відбувається у відповідному навчальному закладі Німеччини впродовж 3-ох-річного терміну навчання	II. Лікувальний педагог Heilpädagoge Фахівець із лікувальної педагогіки, до обов'язків якого входить консультування й супровід людей з порушеннями та відхиленнями в розвитку різного ступеня важкості за допомогою діагностики, планування й проведення педагогіко-терапевтичних заходів, а також психосоціальної підтримки; навчання спеціальності відбувається у вищих навчальних закладах і академіях
Хто займається підготовкою фахівців Wer bildet Fachleute aus	Училище; технікум Fachschulen	Вища школа: університет Hochschulen; Universität.
Для яких закладів готують фахівців Für welche	Підготовка фахівців ведеться в двох напрямках: 1) підготовка вчителів для шкіл; 2) для всіх інших сфер життя (дозвілля, робота та ін.).	

Einrichtungen werden diese Fachleute ausgebildet	Getrennt: 1)lehramt für Schulen; 2) für alle anderen Lebensbereiche (Freizeit, Arbeit...).
Bіk клієнтів Alter	1) від 5 до 21 року (школа); vom 5. bis 21. Lebensjahr (Schule); 2) 0 - ∞

В Росії на рівні молодшого фахівця ведеться підготовка вихователів корекційних закладів (дошкільних та шкільних)⁵, чим забезпечується наступність у підготовці кадрів.

Ознайомлення з досвідом США та Канади довело існування єдиної, добре налагодженої та фінансованої системи допомоги. Описуючи шкільні реформи у Канаді, які були пов'язані з впровадженням інклюзивної освіти, J. Lupart, C. Webber [7] зазначали, що *спеціалізація вчителів, програми підготовки майбутніх педагогів, методика оцінювання та викладання, спеціалізовані професійні та батьківські правозахисні об'єднання, дослідження та публікації, а також допоміжні послуги, – все це є частиною добре налагодженої, окремо фінансованої освітньої структури*, що ставала дедалі більше конкурентно спроможною стосовно загальноосвітньої системи у *питаннях фінансування, використання ресурсів та ефективності персоналу* (Bunch, 1994).

Аналіз практики допомоги особам з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю в Україні, зокрема педагогічної практики, продемонстрував їх випереджальний інноваційний розвиток стосовно розвитку науково-теоретичних засад підготовки спеціалістів, зумовив низку проблем у кадровій політиці (на них ми зупинялися в інших публікаціях). На підставі цього можна зробити висновок про відсутність системного підходу у перебудові спеціальної освіти та невідповідність підготовки спеціалістів соціальному замовленню. Посилення тенденції першочерговості практичних змін відповідно до соціальних потреб робить актуальною проблему науково-теоретичного обґрунтування нових підходів до визначення:

– кваліфікаційної моделі підготовки спеціалістів, в якій будуть змінені поняття універсальності підготовки та підходи до формування професійної компетентності фахівців;

– компетентнісної моделі майбутнього спеціаліста, яка буде наповнена новим змістом підготовки.

⁵ Інтерв'ю О.Г. Приходько (Росія)

Концептуальне обґрунтування стратегії вдосконалення підготовки вчителів-дефектологів та створення інноваційної моделі підготовки фахівців, які будуть працювати в умовах інклюзивної форми навчання дітей з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю, дозволить забезпечити якість кадрової політики на інституціональному рівні при наданні освітніх послуг за місцем проживання.

Ми дійшли висновку, що зміна стратегії підготовки фахівців має відбуватися на методологічному рівні, оскільки півзаходи не можуть задовольнити практику допомоги. Розробка стратегії та теоретичної моделі підготовки фахівців дозволить усунути протиріччя між випереджальними змінами практики та відсутністю науково обґрунтованих концепцій та стратегій підготовки фахівців відповідно до сучасних вимог і потреб практики, а також наступність у підготовці кадрів [2].

Дефектологією, як наукою доведено, що проблеми у навчанні дітей з психофізичними порушеннями не обмежується віковими межами. Із завершенням початкової або середньої школи (по досягненню певного вікового періоду (10-12 років або по досягненню ними повноліття) потреби дітей з психофізичними порушеннями автоматично не зникають, залишається потреба: у застосуванні викладачами спеціальних методик навчання цих дітей (знання методики навчання читання та письму незрячих дітей або знання дактильної та жестової мови тощо); у реалізації варіативної складової навчального плану спеціальних шкіл (корекційно-розвиткова складова навчання та виховання дітей) та ін. Це обумовлює доцільність модифікації поєднання напрямів підготовки фахівців, що в подальшому дозволить оптимізувати практичну реалізацію освітніх послуг громадянам з особливими потребами впродовж їх життя.

На нашу думку, підготовка кадрів повинна відбуватися таким чином:

– на базі ВНЗів I-II рівня акредитації педагогічного та медичного спрямування.

Для забезпечення неперервності підготовки фахівців за напрямом підготовки «Корекційна освіта»(за нозологіями) порушити клопотання перед МОНмолодьспорт про дозвіл (ліцензування, акредитації) відкриття нових спеціалізацій: «Вчитель інклюзивного навчання» освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» на базі ВНЗів I-II рівня акредитації педагогічного спрямування; «Асистент вчителя-дефектолога» на базі ВНЗів I-II рівня акредитації медичного спрямування; та можливість поєднання їх з іншими напрямами підготовки (спеціальностями) у зазначених навчальних закладах: вихователь дошкільного закладу, вчитель початкової школи та ін.; або: медична справа (медична сестра). Таке поєднання здійснюється з

урахуванням спорідненості галузей наук, видів корекційно-реабілітаційної діяльності.

– на базі ВНЗів III-IV рівня акредитації:

Враховуючи необхідність якісної підготовки педагогічних працівників до: 1) здійснення освітніх послуг особам з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю з моменту встановлення у них первинного порушення: починаючи з раннього віку й впродовж їх життя; 2) забезпечення готовності педагогів до здійснення корекційно-розвиткової роботи в умовах інклюзивного, інтеграційного, індивідуального навчання та виховання зазначених осіб у дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних і професійно-технічних навчальних закладах та закладах інших галузей соціальної сфери; порушити клопотання перед МОНмолодьспорт та Інститутом інноваційних педагогічних технологій НАПН України про дозвіл на апробацію: 1) нових підходів до підготовки фахівців для закладів, що здійснюють допомогу дітям з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю; 2) надати пропозиції щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2006 р. № 1719 «Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра» та листа Міністерства освіти і науки України від 06.12.2007 за № 1/9-736 «Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра». Отримати дозвіл на апробацію теоретичної моделі підготовки фахівців за новими поєднаннями напрямів (спеціальностей) з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників; 3) в межах дослідження посилити увагу до: зміни підходів у кадровій політиці закладів, що здійснюють допомогу дітям з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю; цільової підготовки кадрів; 4) внести пропозиції щодо зміни характеристик професій у класифікаторі професій.

Для підготовки педагогічних працівників до здійснення корекційно-реабілітаційної діяльності, викладання у загальноосвітніх навчальних закладах різного типу шкільних навчальних предметів корекційного спрямування, передбачених у варіативної складової навчальних планів (корекція вад розвитку, соціально-побутове орієнтування тощо); задоволення особистісних освітніх інтересів студентів та врахування професійних потреб замовника (закладів, що здійснюють навчання та виховання за вказаними вище формами навчання) слід передбачити нові варіанти поєднання напрямів підготовки. Підготовку майбутніх педагогів здійснювати за поєднанням напрямів, спеціальностей і спеціалізацій вказаних у наданій нижче таблиці 2, поєднання

здійснюється з урахуванням потреб ринку праці певного регіону та спорідненості галузей наук:

Таблиця 2

ПЕРЕЛІК

напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра

Шифр галузі	Найменування галузі знань	Напрямок підготовки	Додаткові спеціальності та спеціалізації	Кваліфікації за освітньо-кваліфікаційними рівнями (орієнтовний перелік):		
				бакалавра	спеціаліста	магістра
1	2	3	4	5	6	7
Освіта						
0101	Педагогічна освіта	6.010101 Дошкільна освіта	6.010105 Корекційна освіта (за нозологіями)	Вихователь дітей дошкільного віку. Вихователь (гувернер) дітей з порушеннями психофізичного розвитку раннього та дошкільного віку (зазначається в додатку до диплома)	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - організатор дошкільної освіти. Вихователь дітей дошкільного віку. або - вчитель інклюзивної освіти дошкільних, загальноосвітніх та реабілітаційних закладів	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - викладач дошкільної педагогіки і психології або - викладач корекційної педагогіки і методики спеціальної дошкільної освіти
0101	Педагогічна освіта	6.010102 Початкова освіта	6.010105 Корекційна освіта (за нозологіями)	Вчитель початкової школи. Вчитель інклюзивної освіти початкової школи(зазначається в додатку до диплома)	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - організатор початкової освіти. Вчитель початкової школи або - вчитель	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - викладач педагогіки і методики початкової освіти

					інклюзивної освіти початкової школи	або - викладач корекційної педагогіки і методики спеціальної початкової освіти
		6.010105 Корекційна освіта (за нозологіями)	<i>Спеціалізація:</i> Перекладач-дактилолог	Вчитель спеціальної школи. Перекладач-дактилолог	Вчитель спеціальної школи. Перекладач-дактилолог	Викладач корекційної педагогіки.
Гуманітарні науки						
0203	Гуманітарні науки	6.020303 Філологія*. Українська мова і література	6.010105 Корекційна освіта (за нозологіями)	Вчитель української мови і літератури. Вчитель інклюзивної освіти середньої школи (зазначається в додатку до диплома)	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - філолог. Вчитель української мови і літератури або - вчитель інклюзивної освіти середньої школи	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - філолог. Викладач української мови і літератури або - викладач корекційної педагогіки та спеціальної методики викладання української мови і літератури
Природничі науки						
0402	Фізико-математичні науки	6.040201 Математика*	6.010105 Корекційна освіта (за нозологіями)	Вчитель математики. Вчитель інклюзивної освіти середньої	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - математик. Вчитель математики	<i>За обраним напрямом підготовки:</i> - математик.

				школи (зазначається в додатку до диплома)	або - вчитель інклюзивної освіти середньої школи	Викладач математики або - викладач корекційної педагогіки та спеціальної методики викладання марематики
--	--	--	--	--	--	--

За класичними підходами згідно переліку напрямів у педагогічних та класичних університетах, педагогічних коледжах (училищах) підготовка педагогічних працівників здійснюється за галузями наук: «Освіта» (за напрямами «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Корекційна освіта»); «Гуманітарні науки та мистецтво» (за напрямами «Філологія»); «Природничі науки» (за напрямами «Математика»).

Особливість запропонованих варіантів (див.табл.2) полягає в тому, що вони передбачають поєднання: 1) змісту відповідних напрямів (спеціальностей), що забезпечить необхідну фахову підготовку з різних напрямків педагогічної діяльності; 2) відповідного певного віку дітей з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю; з метою підготовки педагогічних працівників до викладання навчальних предметів з урахуванням їх типологічних особливостей та забезпечення якості реалізації варіативної складової навчального плану загальноосвітніх навчальних закладів.

Фахівцям освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст та бакалавр*, підготовка яких здійснюється за поєднаними спеціальностями або спеціальністю і додатковою спеціальністю, спеціалізацією, присвоюється кваліфікація за першою і другою спеціальностями. Кваліфікація за другою спеціальністю записується у додатку до диплома.

За бажання продовжити навчання за спеціалізацією на освітньо-кваліфікаційному рівні *спеціаліст* воно буде здійснюватися за скоригованими планами обраної спеціальності відповідної набутої спеціалізації й розпочинатися для фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня *молодший спеціаліст* з 2-го курсу ВНЗа III-IV рівня акредитації (4 роки підготовки: 2-5-й курси), а для освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр* – з 3-го курсу (3 роки підготовки: 3-5-й курси). Навчання у

вищих навчальних закладах різного рівня акредитації має здійснюватися за узгодженими навчальними планами.

На рівні освітньо-кваліфікаційного магістр абітурієнт обирає певний напрямок підготовки й професіоналам присвоюється кваліфікація або викладача *за першою спеціальністю* як таким, що мають поглиблену фундаментальну підготовку, що передбачає можливість їх працевлаштування у вищих і професійно-технічних навчальних закладах та у науково-дослідних установах, або, у разі вибору напрямку *за другою спеціальністю* підготовки, отримує відповідну їй кваліфікацію.

При поєднанні спеціальностей, наприклад, «Математика» та «Корекційна освіта» (за нозологіями), випускник *за першою спеціальністю* здобуває академічну і професійну освіту, що відображається у записі в дипломі: «Математик. Вчитель математики»; *за другою спеціальністю* – професійну освіту: «Вчитель інклюзивної освіти».

Особи, підготовка яких здійснюється за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, спеціаліста, магістра в класичних університетах та інших вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації зі спеціальностей, що передбачають присвоєння педагогічних кваліфікацій, можуть здобути їх за умови виконання вимог галузевого стандарту педагогічної освіти щодо психолого-педагогічної, методичної, інформаційно-технологічної та практичної підготовки.

Зміст і обсяг фундаментальної підготовки *за першим напрямом (спеціальністю)* має відповідати змісту й обсягу такої підготовки з інших відповідних напрямів (спеціальностей), що забезпечує рівні академічні права осіб, які пройшли таку підготовку.

Фундаментальна підготовка з *другого напрямку (спеціальності)*, *додаткової спеціальності* визначається з урахуванням специфіки даного поєднання і має бути достатньою для здобуття кваліфікації педагогічного працівника.

З поєднаних напрямів (спеціальностей), додаткових спеціальностей фундаментальна підготовка здійснюється паралельно з обох напрямів (спеціальностей). Для забезпечення системності у вивченні навчальних дисциплін, уникнення дублювання навчального матеріалу та зміцнення міжпредметних зв'язків фундаментальна підготовка здійснюється шляхом впровадження інтегрованих навчальних дисциплін.

Працевлаштування випускників закладів має здійснюватися за новими підходами в межах регіональної системи корекційно-реабілітаційної допомоги, починаючи з 2015 року. Для цього слід подати пропозиції з розроблення нормативно-правової бази та механізмів його реалізації, до чого ми повернемося в наступній нашій публікації..

Висновки. Очікувані результати: а) підвищення ефективності виконання завдань стратегії соціально-економічного розвитку регіону; б) оптимізація діяльності регіональної системи корекційно-реабілітаційної допомоги особам з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю; в) обґрунтування та внесення пропозицій до класифікатора професій щодо: оновлення класифікаційних характеристик професій; внесення нових професій; обґрунтування та впровадження нових механізмів працевлаштування фахівців, які отримали спеціалізацію за вказаними вище спеціальностями та спеціалізаціями дозволить підвисити ефективність кадрової політики на інституціональному рівні; г) модернізація теоретичної моделі підготовки фахівців до корекційно-реабілітаційної діяльності забезпечить якість освітніх послуг поза залежністю від території проживання осіб з психофізичними порушеннями та/або з інвалідністю.

Список використаних джерел

1. Дегтяренко Т.М. Кадрова політика в системі корекційно-реабілітаційної допомоги /Т.М. Дегтяренко // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І. Співака. – Вип. XVII в двох частинах, ч.1. Серія соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський: «Медобори-2006», 2011. – С. 42-49.
2. Дегтяренко Т.М. Неперервна професійна освіта: проектування вузівської підготовки спеціалістів для регіональної системи корекційно-реабілітаційної допомоги /Т.М. Дегтяренко // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова, серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Зб. наук. праць. – Вип. 17. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011.– С. 66-73
3. Малофеев Н.Н. Специальное образование в России и за рубежом / Николай Николаевич Малофеев. – М., 1997. – С.8.
4. Маркс Е. Развитие школы: модели и измерения / Е. Маркс, Л.Де Клуве та М. Петри, пер. рос. мовою // Директор школы. – 1996. – № 3.
5. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. / Аліна Анатоліївна Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми : Універ. кн., 2004. – 320 с.
6. Уланов В. Российская школа в европейском контексте/ В. Уланов // Директор школы. – 1996. – № 3. – С. 83-87.
7. Lupart Judy & Webber Charles. Canadian Schools in Transition: Moving from Dual Education Systems to Inclusive Schools. Volume Number 12 Issue Number 2 & 3 Page Numbers 7-52.

In the article the author continues an analytical review of personnel policy in the system of correctional-rehabilitation help which began in previous publications; an attempt to identify opportunities to improve quality through the modification of training in higher education.

Keywords: efficiency, personnel policies, the system of correctional-rehabilitation help, persons with mental and physical impairments and/or with disabilities, personnel training.

Отримано 25.2.2012

УДК 376.06

Б.Т. Дем'яненко

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КОМПЛЕКСНОЇ МЕДИКО-ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОРЕКЦІЇ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ТІ ПІДЛІТКІВ З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ВАДАМИ

В статті висвітлюються основні принципи наукових досліджень у корекційній педагогіці та психології, акцентується увага на особливостях розвитку дітей з різними варіантами дизонтогенеза. Основні засади досліджень розглядаються з точки зору інтегральної функціональної діагностики та комплексної медико-психолого-педагогічної корекції.

Ключові слова: діти з вадами розвитку, медико-психолого-педагогічна корекція, система принципів, корекційна педагогіка, корекційна психологія, функціональна діагностика.

В статье рассматриваются основные принципы научных исследований в коррекционной педагогике и психологии, акцентируется внимание на особенностях развития детей с различными вариантами дизонтогенеза. Основные принципы исследований рассматриваются с точки зрения интегральной функциональной диагностики и комплексной медико-психолого-педагогической коррекции.

Ключевые слова: дети с отклонениями в развитии, медико-психолого-педагогическая коррекция, система принципів, коррекционная педагогика, коррекционная психология, функциональная диагностика.